Nicoleta Mihaela ŞTEFAN, Universitatea din Craiova

ROLUL CONTEXTULUI ÎN PREDAREA LEXICULUI SPECIALIZAT ÎN CURSUL INTENSIV DE LIMBA ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Decodarea unui text specializat înseamnă a recunoaşte şi a identifica semnificaţii de cele mai multe ori cunoscute, dar este cerută şi de scopurile pentru care un alofon îşi însuşeşte limba română: audierea cursurilor, fixarea informaţiilor, precum şi redarea oral sau scris a informaţiei achiziţionate.

Din perspectiva predării românei studenţilor străini din anul pregătitor, s-au observat mari dificultăţi în receptarea de către aceştia a mesajului pur ştiinţific, cu care iau contact direct în semestrul al doilea. Cauza principală a acestor dificultăţi este impactul dintre vocabularul achiziţionat în primul semestru (lexicul comun) şi cel cu care se confruntă în al doilea (lexicul specializat).

Punctul de plecare al lucrării noastre este ideea conform căreia cuvântul izolat nu are valoare comunicativă. Sensul lui, separat de context, este lipsit de semnificaţie şi vorbitorul întâmpină dificultăţi de înţelegere. Rolul contextului este esenţial, deoarece sensul cuvintelor este determinat contextual, astfel, unui cuvânt plasat într-o construcţie lexicală în care el este singurul element necunoscut, sensul îi poate fi stabilit cu mai multă uşurinţă, contextul definind o situaţie, iar aceasta defineşte cuvântul.

Ne propunem să prezentăm pe baza unor exemple, o modalitate de predare a lexicului specializat studenţilor străini din anul pregătitor aflaţi la nivelul al II-lea de achiziţie lingvistică, când se presupune că şi-au însuşit vocabularul de bază. Scopul pentru care se face acest demers este acela de a le facilita înţelegerea cursurilor ce urmează să le înveţe în anii următori, precum şi abilitatea de a transmite în limba română informaţia ştiinţifică de specilitate. Pentru aceasta se va apela la metoda comparativă prin care se vor explica diferenţierile semantice apărute între lexicul comun şi cel specializat.

Importanţa acordată contextului se justifică în cazurile de polisemie, de sinonimie parţială, de omonimie şi de înţelegere a expresiilor specifice unei limbi. Autodefinirea contextuală presupune respectarea următoarelor cerinţe: context clar alcătuit, cuvinte şi expresii cunoscute, alături de care va apărea cuvântul nou.

Precizăm că arătăm în primul rând, accepţiile ştiinţifice căpătate de unele cuvinte din limba comună, iar în al doilea rând, diferenţele de principiu între cele două definiţii: definiţia lexicografică (cea care oferă numai date ce sunt utile identificării referentului) şi definiţia terminologică (considerată definiţie a specialiştilor). Inventarul de termeni pe care se bazează acest demers a fost excerptat din manualele de limba română destinate studenţilor străini[1] Sensurile pentru limba comună apar conform *Dicţionarului de sinonime* (DS), (1994) semnat de Gh. Bulgăr, în timp ce pentru analiza accepţiilor ştiinţifice a acestor termeni am folosit definiţiile din *Dicţionarul explicativ al limbii române* (1998) (DEX). Din inventarul nostru (inventar în curs de apariţie) am ales în primul rând termeni polisemantici cu sensuri specialzate în diferite profiluri: medical, juridic, economic etc., profiluri studiate de către studenţii străini în funcţie de specialitatea pentru care optează după terminarea anului pregătitor.

1. Analiză

1.1. O analiză a gesturilor pe care le-a făcut, ne arată că era foarte nervos.
analiză = studiere, urmărire. (DS)

1.2. Analiza probelor a demonstrat nevinovăţia acuzatului.
analiză = cercetarea amănunţită a unei probleme. (DEX)

1.3. Îi place să rezolve probleme de analiză matematică.
analiză matematică = ramură a matematicii care studiază funcţiile, limitele, derivatele şi aplicaţiile lor. (DEX)

1.4. Doctorul vrea să faci această analiză.

BDD-A3425 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:23:38 UTC)

analiză = (chim.) identificare, determinare a compoziției unei substanțe prin descompunerea ei în elementele constitutive. (DEX)

2. Canal

2.1. Trebuie să sape un canal foarte adânc.

canal = şanț. (DS)

2.2. Canalul de alimentare cu apă caldă a fost schimbat anul trecut.

canal = conductă, țeavă (construită din beton sau din tuburi îmbinate, din şanțuri sau rigole) destinată să transporte lichide în diferite scopuri. (DEX)

2.3. Privesc ştirile pe canalul național.

canal = lungime de undă.

2.4. Cursul de azi este despre canalul auditiv.

canal = formație organică în formă de tub, vas sau cale de comunicație în organismele animale sau vegetale (prin care circulă substanțele nutritive, secreții etc.).

3. A dispune

3.1. El întotdeauna cumpără tot ce vrea pentru că dispune de mulți bani.

a dispune = a poseda, a avea. (DS)

3.2. El a dispus cărțile în ordine alfabetică.

a dispune = a aranja, a aşeza, a clasa. (DS,DEX)

3.3. Directorul a dispus penalizarea celor care întârzie.

a dispune = a hotărî, a decide, a comanda. (DS, DEX)

3.4. Glumele mele l-au dispus.

a dispune = a deveni vesel, a se înveseli. (DEX)

4. Funcție

4.1. Este cea mai mare funcție pe care o poți avea într-un spital.

funcție = grad pe care îl deține cineva într-o ierarhie administrativă. (DEX)

4.2. Nu ştiu ce funcție are.

funcție = activitate administrativă pe care o prestează cineva în mod regulat şi organizat într-o instituție, în schimbul unui salariu; slujbă, post. (DEX)

4.3. Ce funcție poate să aibă pronumele?

funcție = (gram.) rolul sintactic pe care îl îndeplineşte un cuvânt într-o propoziție. (DEX)

4.4. „Funcțiile de nutriție depind de funcțiile de relație ale organismului cu mediul şi prin faptul că omul îşi ia hrana din mediul înconjurător." [2]

funcție = (fiziol.) activitate proprie fiecărui organ, aparat, țesut din organismele vii ale viețuitoarelor. (DEX)

4.5. La ora de matematică am făcut exerciții cu funcții.

funcție = (mat.) mărime variabilă care depinde de una sau de mai multe mărimi variabile independente.

4.6. Rezultatele vor fi în funcție de efortul depus.

a fi în funcție de = a depinde de. (DEX)

5. Înmulțire

5.1. Înmulțirea accidentelor rutiere ar trebui să ne facă să fim mai atenți.

înmulțire = creştere, mărire, sporire. (DS)

5.2. Au învățat despre înmulțirea animalelor.

înmulțire = reproducere. (DS)

5.3. Elevul acela nu ştie înmulțirea.

înmulțire = operație aritmetică fundamentală care constă în mărirea unui număr (deîmpărțit) de atâtea ori cât alt număr (înmulțitorul), pentru obținerea unui rezultat numit produs. (DEX)

6. A înregistra

6.1. Cererea se înregistrează la ghişeul din stânga.

a înregistra = a consemna, a nota (DS); a înscrie într-un registru. (DEX)

6.2. Grefierul a înregistrat tot ce a spus martorul.

a înregistra = a reține prin scris un fapt. (DEX)

6.3. Ei vor să înregistreze o melodie nouă.

a înregistra = a imprima (cu mijloace tehnice) sunetele. (DEX)

6.4. Echipa lor a înregistrat primul succes din acest an.

a înregistra = a obține. (DS, DEX)

6.5. Copiii înregistrează tot ce zic părinții.

BDD-A3425 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:23:38 UTC)

a înregistra = (fig.) a memora, a întipări în minte. (DEX)

7. Proiect

7.1. Proiectul meu pentru anul acesta este să scriu o carte.

proiect = intenție, plan. (DS)

7.2. Directorul a ales proiectul și a spus că pot începe lucrările.

proiect = lucrare tehnică întocmită pe baza unei teme date, care cuprinde calculele tehnico-economice, desenele, instrucțiunile etc. necesare unei construcții, unei mașini. (DEX)

7.3. El va susține proiectul de diplomă săptămâna viitoare.

proiect de diplomă = lucrare cu caracter tehnic, aplicativ, pe baza căreia studenții institutelor politehnice, institutelor de arhitectură etc. obțin diploma la sfârșitul studiilor. (DEX)

7.4. Astăzi se va discuta în parlament noul proiect de lege.

proiect de lege = text provizoriu al unei legi care urmează să fie supus dezbaterii organului legiuitor (și opiniei publice). (DEX)

8. Șoc

8.1. „Materialele care rezistă la șocuri sunt materiale tenace, iar cele care nu rezistă sunt fragile."[3]

șoc = izbire, lovire, zguduire. (DS)

8.2. A suferit un șoc și a fost dus la spital.

șoc = tulburare generală, bruscă și violent a funcțiilor organismului (provocată de o cauză exterioară variată), care se manifestă printr-un dezechilibru fizic și psihic. (DEX)

Se observă că atunci când contextul aparține limbii comune, în general, definițiile lexicografice sunt suficiente pentru înțelegerea sensului cuvântului, dar în cazul definițiilor terminologice, definirea conținutului semantic cere informații suplimentare. Pentru aceste situații este necesară apelarea la alte tipuri de contexte, de cele mai multe ori contexte diagnostice, având în vedere relațiile sematice care se stabilesc între cuvinte.

NOTE

[1] Ileana, Coste et alii, (1990), *Limba română-manual pentru studenții străini, profil tehnic,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

[2] Marilena, Velican et alii, (1990), *Limba română pentru studenții străini, profil medical,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

[3] Marilena, Velican et alii, (1990), *Limba română – manual pentru studenții străini, profil medical*,Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, p.33.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Bidu-Vrânceanu, Angela (2007), *Lexicul specializat în mișcare de la dicționare la texte* Bucureşti: Editura Universității din Bucureşti.

Bulgăr, Gheorghe, (1994), *Dicționar de sinonome*, Bucureşti: Editura Palmyra.

****Dicționarul explicativ al limbii române,* (1998), Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic.

Şerban, Vasile, Ardelean, L. (1980), *Metodica predării limbii române – curs intensiv pentru studenți străini,* Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.

ABSTRACT

As you can know, the approach to specific vocabulary and main vocabulary is not a simple linguists' option. It can be noticed a relevant increasing of the interest for specific vocabulary and the result is the migration of many terms from common language to specialized vocabulary. This paper focuses on the presentation a way of teaching specific vocabulary to foreign students from the preparing year. We have chosen the comparative method which leads to the explanation of the semantic differences. The role of the context is essential to define a semantic content of a word and our intention is to show the occured differences between the common meaning and the specific meaning. The purpose of teaching specific terms is to help students to understand the lessons and to be able to give oral or written information.

It is obvious that, when the content belongs to common language, the lexical definitions are generally enough for the understanding of the meaning of the word, whereas the specialized definitions ask for supplementary explanations.

BDD-A3425 © 2009 Editura Europlus

Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:23:38 UTC)